

Advies over het Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake een mededelingsprocedure

Vlaamse Jeugdraad Advies 12/12
SARC Advies
SARiV Advies 2012/20

6 september 2012

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake een mededelingsprocedure, aangenomen in New York op 19 december 2011 en ondertekend in Genève op 28 februari 2012

Adviesvrager: Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid

Ontvangst adviesvraag: 6 juli 2012

Adviestermijn: 30 dagen met uitstel

SARC

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 4 september 2012
Kenmerk: SARC Advies

SARiV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 3 september 2012
Kenmerk: SARiV Advies 2012/20

Vlaamse Jeugdraad:

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 5 september 2012
Kenmerk: Advies 12/12

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	2
2.	Achtergrond.....	2
3.	Inhoud van het Protocol.....	4
3.1.	Procedures.....	4
4.	Kinderrechten en Vlaanderen	5
4.1.	Het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid	6
4.2.	De strategie mensenrechten in het buitenlands beleid.....	6
5.	Kritische succesfactoren voor het Protocol.....	7
5.1.	Aantal partijen.....	7
5.2.	Procedurele factoren.....	7
5.3.	Tenuitvoerlegging.....	7
5.3.1.	Informatie.....	8
5.3.2.	Toegankelijkheid en bijstand op maat	8
6.	Conclusie	10

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 22 juni 2012 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan *het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake een mededelingsprocedure* (hierna: “het Protocol”).¹ Via deze mededelingsprocedure kunnen minderjarigen die het slachtoffer zijn van misbruik en schending van hun rechten, een klacht neerleggen bij het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties, wanneer ze er niet in slagen om in eigen land gehoor voor die schendingen te krijgen. Vandaar dat ook gesproken wordt over een **klachtenprotocol**. Een protocol is een verzameling van regels en afspraken aanvullend aan een welbepaald verdrag, in dit geval het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: “het Kinderrechtenverdrag”). In het verleden werden al twee facultatieve protocollen toegevoegd aan het Kinderrechtenverdrag, namelijk een protocol over kinderen in gewapende conflicten en een protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie.² Het is een **facultatief** of optioneel protocol, wat betekent dat landen niet verplicht zijn om dit protocol te aanvaarden. Landen die zijn aangesloten bij het het Kinderrechtenverdrag kiezen of ze dit aanvullend protocol willen onderschrijven of niet. Als ze dat doen, betekent dit wel dat de regels en de afspraken van het Protocol hen internationaal binden.

De Vlaamse Regering vroeg de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel, tevens bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid, hierover het advies in te winnen van de Vlaamse Jeugdraad, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (hierna: “de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk” of “SARC”) en de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “SARiV”) (hierna: “de Raden”). Na bespreking op hun vergaderingen van respectievelijk 5, 4 en 3 september 2012 keurden de Raden onderhavig advies goed.

De Raden vangen aan met een schets van de achtergrond van het Protocol. Vervolgens bespreken ze de inhoud van het Protocol en enkele aandachtspunten voor Vlaanderen. Ten slotte komen ze tot hun conclusies.

2. ACHTERGROND

Het **Kinderrechtenverdrag**³ (hierna ook afgekort als “VRK”) werd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen op 20 november 1989.⁴ Het verdrag trad voor België in werking op 15 januari 1992. Dit jaar, op 20 november 2012, viert het Kinderrechtenverdrag zodus zijn 20ste verjaardag wat ons land betreft. Het Kinderrechtenverdrag is het VN-mensenrechtenverdrag met het meeste aantal partijen (193).⁵ Het roept de verdragspartijen (de landen die het verdrag hebben ondertekend) op om alle passende wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen te nemen om de rechten van minderjarigen te verwezenlijken (artikel 4 VRK). Verder moeten de partijen onder meer in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind waarborgen. Daarnaast voorziet het Kinderrechtenverdrag voor minderjarigen o.a. in het recht op

¹ Aangenomen in New York op 19 december 2011 en ondertekend in Genève op 28 februari 2012.

² Zie Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake kinderen in gewapend conflict, aangenomen te New York op 25 mei 2000, B.S. 17 september 2002 en Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, aangenomen te New York op 25 mei 2000, B.S. 27 maart 2006, 17213.

³ Verdrag inzake de rechten van het kind, opgemaakt te New York op 20 november 1989, B.S., 17 januari 1992.

⁴ VNAV, A/RES/44/25, 20 november 1989.

⁵ Aantal op 18.07.2012. Somalië en de VSA hebben het wel ondertekend, maar niet geratificeerd. Zie voor meer info: [http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en].

vrije meningsuiting, het bezoekerrecht aan hun ouders, de vrijheid van godsdienst, het recht op onderwijs en het recht op rust en vrije tijd. Tevens voorziet het Kinderrechtenverdrag in een toezichtsmechanisme onder de vorm van een vijfjaarlijkse rapportageplicht aan het Comité voor de rechten van het kind (hierna: “het Kinderrechtencomité”) (artikel 44 VRK).⁶ Deze rapportering door de verdragspartijen bood echter onvoldoende bescherming. Het gebrek aan een of andere vorm van klachtenprocedure ondermijnde de status van kinderrechten.⁷ Het is namelijk via individuele klachten dat mensenrechten, waaronder ook kinderrechten, concrete betekenis krijgen.

Het Protocol stelt een klachtenprocedure in en vult zo de lacune in het VN-mensenrechtensysteem. Het Kinderrechtenverdrag was namelijk het enige VN-mensenrechtenverdrag dat nog niet in een procedure voorzag om een klacht in te dienen. Hierdoor kunnen kinderen en jongeren geen klacht indienen bij de Verenigde Naties wanneer hun rechten geschonden worden. Het Vlaamse kinderrechtencommissariaat pleit reeds langer dat minderjarigen de mogelijkheid moeten hebben om voor hun eigen rechten op te komen, zeker in die gevallen waar anderen dat niet doen.⁸

De **ontstaansgeschiedenis** van het Kinderrechtenverdrag verklaart mede waarom het zo lang duurde voordat een klachtenprocedure werd ingesteld. Het opstellen van het Kinderrechtenverdrag zelf nam al 10 jaar in beslag en de internationale gemeenschap was op dat moment niet klaar voor de opname van een klachtenprocedure. Het Kinderrechtenverdrag is een allesomvattend verdrag dat een grote variatie aan rechten bestrijkt. Deze alomvattendheid was echter een rem op de introductie van een klachten- of mededelingsprocedure. De draagwijdte en juridische afdwingbaarheid van economische, sociale en culturele rechten was namelijk lange tijd voer voor discussie. Ze werden tegengesteld aan burgerlijke en politieke rechten, onder meer omwille van hun formulering in meer algemene taal, hun geleidelijke verwezenlijking, enz. In zijn advies over het Klachtenprotocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (hierna: “IVESCR”) gaat de SARIv hier dieper op in. Het Klachtenprotocol bij het IVESCR bracht de economische, sociale en culturele rechten op gelijke hoogte met de burgerlijke en politieke rechten door een gelijkwaardig afdwingingsmechanisme te creëren.⁹ Het voorliggend Protocol draagt hier verder toe bij door het mogelijk te maken om de schending van verschillende soorten kinderrechten aan te klagen.

Ook de **onderhandeling** van het **Protocol** inzake een klachtenprocedure was een lang proces. In 1999 creëerde het Comité voor de Rechten van het Kind een opening voor een klachtenprocedure. De aanbeveling luidde: “The Committee will *consider initiating* discussions on an Optional Protocol to the Convention [...]”.¹⁰ Het duurde echter tot 2007 alvorens de discussies over een klachtenprocedure echt geopend werden, mede onder druk van een groep van niet-gouvernementele organisaties (ngo’s)¹¹ in Genève. Maar ook hierna duurde het tot 2009 vooraleer de VN-Mensenrechtenraad een “Open Ended Working Group” (hierna: “OEWG”) installeerde om de *mogelijkheid* van het opstellen van een facultatief protocol inzake een klachtenprocedure te onderzoeken. Pas op 24 maart 2010 gaf de Mensenrechtenraad de OEWG het mandaat om een facultatief protocol uit te werken. Op 17 juni

⁶ M. BOSSUYT en J. WOUTERS, *Grondlijnen van internationaal recht*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 778.

⁷ Y. LEE, “Communications procedure under the Convention on the Rights of the Child: 3rd Optional Protocol”, *International Journal of Children’s Rights*, 18, 2010, 568.

⁸ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Advies uitgebracht door het Kinderrechtencommissariaat betreffend ‘Het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag tot instelling van een klachtenprocedure’*, 2010-2011/4.

⁹ SARIv, *Advies over het Klachtenprotocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten*, *Advies 2010/5*, 30 maart 2010, 3-4.

¹⁰ Nadruk toegevoegd. Committee on the Rights of the Child, 10th anniversary: General measures of implementation, 1999, [<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Documents/Recommandations/ten.pdf>].

¹¹ Zie voor meer info: [<http://www.crin.org/NGOGroup/childrightsissues/ComplaintsMechanism/>].

2011 bereikte de Mensenrechtenraad consensus over het ontwerpprotocol.¹² Op 19 december 2011 nam de Algemene Vergadering het Protocol aan.¹³

Het Protocol werd tot op heden ondertekend door 23 landen. Nog geen enkel land heeft de ratificatieprocedure afgerond.¹⁴

3. INHOUD VAN HET PROTOCOL

Het Protocol stelt een klachtenprocedure in voor het Kinderrechtenverdrag. Het laat kinderen en jongeren die slachtoffer zijn van misbruik en schending van hun rechten toe klacht neer te leggen bij het Kinderrechtencomité. Hierdoor komt, zoals hoger aangegeven, het Kinderrechtenverdrag op gelijke voet met de andere VN-mensenrechtenverdragen.¹⁵

De Raden focussen hieronder op de belangrijkste aspecten van het Protocol en halen hierbij de relevante artikelen aan. Voor een volledige artikelsgewijze bespreking verwijzen ze naar de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol.

3.1. Procedures

Het Protocol creëert twee mededelingsprocedures, namelijk een individuele mededeling en een interstatelijke mededeling. Verder introduceert het ook de mogelijkheid voor een onderzoeksprocedure. We bespreken hieronder kort de verschillende procedures.

In de eerste plaats brengt het Protocol een **individuele klachten- (of mededelingsprocedure)** tot stand. Hierdoor kunnen personen of groepen van personen onder de rechtsmacht van een staat die partij is, en die het slachtoffer zijn van een schending door die staat van rechten die genoemd worden in het Kinderrechtenverdrag of zijn protocollen, een klacht indienen bij het Kinderrechtencomité (artikel 5). De initiële teksten van het Protocol voorzagen tevens in een 'collectieve mededelingsprocedure'. De collectieve procedure maakte het mogelijk dat nationale mensenrechteninstellingen, ombudsdiensten en bepaalde NGO's een collectieve klacht konden indienen bij het VN-Comité voor de Rechten van het Kind over herhaaldelijke kinderrechtenschendingen van meerdere personen. De individuele slachtoffers moesten niet geïdentificeerd zijn.¹⁶ De Raden betreuren dat deze mogelijkheid sneuvelde tijdens de internationale onderhandelingen.

Met de individuele klachtenprocedure krijgt het Kinderrechtenverdrag een gelijkaardig individueel klachtenmechanisme zoals voorzien voor de andere belangrijke VN-Mensenrechtenverdragen. Deze procedure is onderworpen aan de zogenaamde '*local remedies rule*'. Dit betekent dat klachten slechts ontvankelijk zijn indien op het nationale niveau de interne rechtsmiddelen uitgeput zijn. Er

¹² VN MENSENRECHTENRAAD, *Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake een mededelingsprocedure*, A/RES/17/18, 14 juli 2011.

¹³ VNAV, *Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake een mededelingsprocedure*, A/RES/66/138, 27 januari 2012.

¹⁴ Zie voor meer info: [http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11-d&chapter=4&lang=en].

¹⁵ NATIONALE COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, *Adviezen met betrekking tot ontwerpen van verdrag of protocol*, 2012, [<https://1168.fedimbo.belgium.be/nl/inhoud/adviezen-met-betrekking-tot-ontwerpen-van-verdrag-protocol-0>].

¹⁶ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Advies over het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag tot instelling van een klachtenprocedure*, Advies 2010-2011/4, 2011.

wordt wel een uitzondering gemaakt wanneer de toepassing van de interne rechtsmiddelen onredelijk lang op zich laat wachten (m.a.w. lang proces) of waarschijnlijk geen effectief herstel zal opleveren. Bovendien moet de klacht worden toegezonden binnen een jaar na uitputting van de nationale rechtsmiddelen, tenzij diegene die de klacht indient, kan aantonen dat dit onmogelijk was. Verder zijn klachten die anoniem, niet-schriftelijk, duidelijk ongegrond of kennelijk op misbruik gesteund zijn, onontvankelijk. Dezelfde aangelegenheid mag ook nog niet door het Kinderrechtencomité of een andere internationale procedure onderzocht zijn. Ten slotte mogen de feiten waarop de klacht betrekking heeft zich niet hebben voorgedaan vòòr de inwerkingtreding van het Protocol, tenzij ze verder duren na die datum (artikel 7).

Als een klacht ontvankelijk is, brengt het Kinderrechtencomité de betrokken staat vertrouwelijk op de hoogte (artikel 8). Het zal dan aanbieden om tot een minnelijke schikking te komen. Als hierover een overeenkomst wordt bereikt, wordt het onderzoek beëindigd (artikel 9). Na zijn onderzoek zal het Kinderrechtencomité de betrokken partijen zijn standpunten meedelen, evenals eventuele aanbevelingen (artikel 10, lid 5). De staat moet hier de nodige aandacht aan geven en binnen de 6 maanden een antwoord formuleren (artikel 11). Hoewel het Kinderrechtencomité geen gerechtelijk orgaan is, kan een staat de aanbevelingen niet zomaar naast zich neerleggen. Het Kinderrechtencomité kan nadere toelichtingen vragen over de maatregelen die de staat als antwoord op de standpunten en aanbevelingen nam of over de tenuitvoerlegging van de minnelijke schikking (artikel 11). Bovendien kan wat de overheden doen als reactie op de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité ook het onderwerp vormen van onderzoek tijdens de Universele Periodieke Evaluatie (UPE) door de Mensenrechtenraad¹⁷ of aan bod komen tijdens de rapportageverplichtingen in het kader van het Kinderrechtenverdrag en zijn protocollen.

In de tweede plaats is voorzien in een **interstatelijke klachtenprocedure**. Deze procedure geldt enkel tussen staten die deze bevoegdheid uitdrukkelijk erkennen. De procedure is bovendien optioneel, wat inhoudt dat landen die het Protocol ratificeren de interstatelijke mededelingsprocedure niet hoeven te erkennen. Artikel 3 van het voorontwerp van instemmingsdecreet voorziet uitdrukkelijk in deze erkenning door Vlaanderen. De Raden verwachten echter weinig van deze procedure, aangezien ze ook voor andere mensenrechtencomités van de VN tot op heden niet wordt toegepast.

Een andere optionele procedure is de **onderzoeksprocedure**. Het Kinderrechtencomité kan hierdoor een onderzoek instellen indien het over betrouwbare informatie beschikt die wijst op ernstige of systematische schendingen van de rechten opgenomen in het Kinderrechtenverdrag of zijn protocollen door een bepaalde staat. Elke verdragspartij kan bij het ratificeren van het Protocol verklaren dat ze deze bevoegdheid niet erkent. De Raden zijn tevreden dat Vlaanderen deze bevoegdheid erkent in artikel 3 van het voorontwerp van instemmingsdecreet.

4. KINDERRECHTEN EN VLAANDEREN

In het Vlaams Jeugdbeleidsplan lezen we dat het Kinderrechtenverdrag voor de Vlaamse Regering het referentiekader is voor het Vlaams Jeugdbeleid. Het belang en de betekenis die de Vlaamse Regering hecht aan kinderrechten, kunnen we illustreren met volgend fragment uit het Vlaams Actieplan Kinderrechten 2010-2014 van de regering:

“De uitgesproken sociale betekenis van kinderrechten ligt met name in het engagement om kinderrechten in te zetten als hefboom voor de herverdeling van de maatschappelijke goederen in

¹⁷ Zie ook SARiV, *Vlaanderen en het Belgisch lidmaatschap van de VN-Mensenrechtenraad*, Advies 2009/13, 14 mei 2009, 9-15.

functie van een grotere gelijkheid in de samenleving. [...] We [zijnde de Vlaamse Regering] willen in ons kinderrechtenbeleid meer aandacht besteden aan het effect van de kinderrechten voor alle kinderen in onze samenleving.”¹⁸

4.1. Het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid

Het belang dat de Vlaamse Regering hecht aan kinderrechten zien we in de integratie van jeugdbeleid en kinderrechten en het Vlaams Actieplan Kinderrechten (2011-2014). Het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid integreert het jeugdbeleid en het kinderrechtenbeleid in Vlaanderen. Dit decreet is de opvolger van het decreet houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid van 18 juli 2008. In het Vlaams Actieplan Kinderrechten lezen we wat in de lopende regeerperiode (2011-2014) door de Vlaamse Regering zal gebeuren om haar beleid in overeenstemming te brengen met de opmerkingen van juni 2010 van het Kinderrechtencomité aan België over de staat van kinderrechten in België.

De meerwaarde van het jeugd- en kinderrechtenbeleid zit in het integrale en categoriale karakter ervan. Het jeugd- en kinderrechtenbeleid doorkruist heel wat sectoren en beleidsdomeinen, en spreidt zich uit over verschillende beleidsniveaus. Vlaanderen heeft de afgelopen jaren ook sterk geïnvesteerd in **instrumenten** en structuren om te komen tot een sterkere implementatie van het Kinderrechtenverdrag, zoals met name: een coördinerend minister kinderrechten; het Kinderrechtencommissariaat; de decretale verplichting tot monitoring van het jeugd- en kinderrechtenbeleid van de Vlaamse Regering; de jongeren en kinderen effect rapportage (JoKER); de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid; de reflectiegroep Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid; een kenniscentrum kinderrechten; een alternatieve rapportage over de rechten van het kind vanuit niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en het Vlaams Actieplan Kinderrechten. Het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (2004) en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp (2004) zouden we hier ook bij kunnen vermelden.

4.2. De strategie mensenrechten in het buitenlands beleid

De nota “Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid” bevestigt het belang dat de Vlaamse Regering hecht aan mensenrechten.¹⁹ De aanduiding van het respect voor de rechten van het kind als één van de vier prioritaire mensenrechtenthema's duidt op het specifieke belang dat de Vlaamse Regering hecht aan kinderrechten.²⁰ De Raden verwelkomen de inspanningen van de Vlaamse Regering om door de goedkeuring van het Protocol het voornemen uit de nota van de minister-president in de praktijk te brengen. De nota luidt namelijk: *“Vlaanderen is voorstander van een dergelijk klachtenprotocol, en zal het, eens het wordt aangenomen, ook snel goedkeuren.”*²¹

Artikel 19 bepaalt dat het Protocol in werking treedt na ratificatie door 10 partijen. Bij het uitbrengen van dit advies hadden 23 landen het Protocol ondertekend, maar nog geen enkele partij heeft zijn bekrachtigingsakte neergelegd. De Raden erkennen het sterke engagement dat de Vlaamse overheid inneemt omtrent het in werking treden van een mededelingsprocedure inzake het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, en onderschrijven de urgentie om over te gaan tot de effectieve ratificering ervan door de Belgische regering. België, en zeker Vlaanderen, worden gezien als koplopers in het

¹⁸ Vlaams Actieplan Kinderrechten 2010-2014 van de Vlaamse Regering, 9.

¹⁹ Zie voor meer info: SARiV, *Reflectie over mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid*, Advies 2011/22, 16 november 2011.

²⁰ MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, *Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid*, VR/2011/0912/MED.0570/3BIS, Brussel, 9 december 2011, 32.

²¹ *Ibid*, 23.

uitwerken van structuren en instrumenten om kinderrechten structureel te verankeren in wetgeving en beleid.²²

De Raden sporen de Vlaamse Regering aan om bij te dragen tot een snelle afronding van de Belgische ratificatie en zo ernaar te streven om bij de eerste 10 partijen te zijn die hun bekrachtigingsakte hebben neergelegd. Zij suggereren de Vlaamse Regering om dit dossier op de agenda van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid te plaatsen met het verzoek aan de andere Belgische entiteiten om snel over te gaan tot een goedkeuring van dit Protocol. België zou zijn internationale pioniersrol verder kunnen blijven waarmaken indien het bij de eerste landen is die het aanvullende Protocol ratificeert.

5. KRITISCHE SUCCESFACTOREN VOOR HET PROTOCOL

De Raden drukken hun hoop uit dat het Protocol de status van kinderrechten nog kan versterken en bijdraagt tot het verhogen van het welzijn van alle kinderen en jongeren. Dit zal afhankelijk zijn van enkele belangrijke factoren: het aantal partijen bij het Protocol, enkele procedurele factoren en de tenuitvoerlegging van het Protocol door de partijen met aandacht voor informatieverbreiding en voorzieningen op maat van kinderen, jongeren en hun behartigers.

5.1. Aantal partijen

Een eerste belangrijke factor die het succes van het Protocol en zijn mededelingsprocedures zal bepalen, is het aantal ratificaties. Het Kinderrechtenverdrag is het VN-mensenrechtenverdrag met het meeste aantal partijen, maar het is maar de vraag of het Protocol ook zo'n hoog aantal kan bekomen gezien ook de moeilijke voorafgaande discussies (zie *supra*, 2.).

5.2. Procedurele factoren

Het succes zal tevens afhangen van de gehanteerde criteria om de naleving van de rechten te beoordelen, de capaciteit en middelen van het Kinderrechtencomité om met zijn nieuwe werklust om te gaan, alsook van eventuele overlappingsen met andere bestaande procedures en met de activiteiten van de gespecialiseerde VN-organisaties (o.m. UNICEF, UNESCO).²³

5.3. Tenuitvoerlegging

Artikel 17 van de mededelingsprocedure over de bekendmaking en de toegankelijkheid van informatie en procedures van het Kinderrechtenverdrag bepaalt dat elke staat die partij is bij het Protocol zich ertoe verbindt dit Protocol zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen en de toegang tot standpunten van het Kinderrechtencomité te vergemakkelijken. De Raden vragen om concreet aan de slag te gaan met artikel 17. En dit gebruikmakend van de bestaande instrumenten die Vlaanderen heeft met betrekking tot kinderrechten (zie 4.1.), en in samenwerking met kinderen en jongeren. In het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 formuleert de Vlaamse overheid een duidelijk engagement om kinderen en jongeren actief en kwaliteitsvol te betrekken bij

²² E. Verhellen, *Verdrag inzake de rechten van het kind: Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen*, Leuven – Apeldoorn, Garant, 2000.

²³ M.J. DENNIS en D.P. STEWART, "Justiciability of Economic, Social and Cultural rights: should there be an international complaints mechanism to adjudicate the rights to food, water, housing, and health?", *The American Journal of International Law*, 2004, p. 515.

beleidsbeslissingen.²⁴ Wij bespreken hier kort het belang van informatieverbreiding, bijstand en voorzieningen op maat van kinderen, jongeren en hun behartigers.

5.3.1. Informatie

Het recht op toegang tot informatie over alle kwesties die kinderen aanbelangen is een **basisrecht** zoals opgenomen in het Kinderrechtenverdrag. De Vlaamse Regering engageert zich in het Vlaamse Actieplan Kinderrechten 2011-2014 om blijvende inspanningen te doen opdat alle bepalingen van het Kinderrechtenverdrag bekend, begrepen en toegepast zouden zijn door volwassenen en kinderen.²⁵ Alle kinderen en jongeren toegang verzekeren tot goede jeugdinformatie die hun keuzemogelijkheden versterkt, is eveneens opgenomen als tweede strategische doelstelling in het Vlaams Jeugdbeleidsplan.²⁶ In zijn advies Jeugdrecht van 08/22 pleitte de Vlaamse Jeugdraad reeds voor informatie en communicatie op maat van kinderen en jongeren. Het geven van informatie over een mededelings- of klachtenprocedure, op een voor hen toegankelijke en begrijpbare wijze, maakt hier ook deel van uit. Meer specifiek heeft de Vlaamse Jeugdraad in zijn advies 11/17 omtrent het Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014 geopperd om **kinderrechteninformatie** tot onderdeel te maken van een jeugdinformatiebeleid naar jonge mensen over alle thema's die hen aanbelangen en bezighouden. Diverse vormen en kanalen van media moeten ook gebruikt worden om een maatschappelijk draagvlak en klimaat te creëren waarin kinderen en jongeren hun rechten uitoefenen en gebruik kunnen maken van procedures - zowel op het nationale als bovennationale niveau - wanneer deze rechten geschonden worden.

Het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 heeft tevens specifieke aandacht voor de leefwereld van **kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare posities**. De Raden vragen bijzondere aandacht voor informatie op maat van kinderen en jongeren van minderheidsgroepen, allochtonen, migranten, vluchtelingen en anderen die de taal van de meerderheid niet of minder machtig zijn. In het Vlaams Jeugdbeleidsplan lezen we onder de operationele doelstelling betreffende de deskundigheid over het toegankelijk maken van informatie bij beleidsmedewerkers en jeugdinformatieverstrekkers (O.D. 2.3) de actie die zich richt op het meer toegankelijk maken van informatie. Onder deze actie gaat specifieke aandacht naar recht op informatie in een eenvoudige taal voor laaggeletterde en anderstalige ouders. De Raden vragen expliciet om de rol van opvoeders, en in de eerste plaats ouders, als informatiebemiddelaars te erkennen. Doorheen het Kinderrechtenverdrag lezen we dat ouders de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat het de rol van een overheid is om hen in deze taak maximaal te ondersteunen.

Tenslotte merken de Raden op dat tal van benamingen in omloop zijn betreffende dit protocol: mededelings-, kennisgeving-, communicatie-, klachtprocedure of –protocol. De Raden vragen om een uniforme benaming in de communicatie te gebruiken die duidelijk vat over wat dit protocol gaat. Zij stellen voor om de term “klachtenprotocol” te gebruiken.

5.3.2. Toegankelijkheid en bijstand op maat

In zijn jaarverslag van 2011 merkt het Vlaams Kinderrechtencommissariaat op dat de mededelingsprocedure toegankelijk dient te zijn voor kinderen en jongeren. Volgens het Kinderrechtencommissariaat heeft het namelijk geen zin om een internationale klachtenmogelijkheid voor kinderen te creëren als ze niet toegankelijk is voor de doelgroep zelf. In deze context, vragen de

²⁴ Vlaams Jeugdbeleidsplan, Strategische Doelstelling 1.

²⁵ Vlaams Actieplan Kinderrechten, Operationele Doelstelling 2.2, 26.

²⁶ Vlaams Jeugdbeleidsplan, Strategische Doelstelling 2, 55.

Raden aandacht te hebben voor de bredere maatschappelijke implicaties van het **ontvankelijkheids criterium** dat stipuleert dat een klacht enkel kan worden ontvangen door het Comité wanneer deze schriftelijk is (artikel 7). We wijzen op het belang van een veilig en respectvol klimaat waar kinderen en jongeren in de diverse milieus en omstandigheden waarin zij opgroeien, hun recht om gehoord te worden effectief kunnen uitoefenen. Hierbij zijn aandacht en erkenning vereist voor niet- en anders verbale vormen van communicatie zoals spel, lichaamstaal, gezichtsuitdrukkingen en tekeningen waarmee kinderen en jongeren begrip, keuzes en voorkeuren kunnen uitdrukken.

De Raden wijzen erop dat de **toegang** van minderjarigen tot recht en het gerechtelijk systeem - onder andere in Vlaanderen - nog steeds weinig kindvriendelijk is.²⁷ Kinderen worden nog steeds belemmerd door gevestigde gebruiken en attitudes, maar ook door economische en politieke hinderpalen.²⁸ Opdat rechten ten aanzien van kinderen, en specifiek de mededelingsprocedure, enige betekenis zouden hebben, is het echter noodzakelijk effectieve en toegankelijke procedures te installeren zodat schendingen van rechten bij kinderen tegengegaan en hersteld kunnen worden. En dit ook met betrekking tot de nationale interne rechtsmiddelen. Eén van de prioriteiten opgenomen door de Raad van Europa in zijn strategisch plan 2012-2015 omtrent kinderrechten '*Building a Europe for and with Children 2012-2015*', is het versterken van **kindvriendelijke diensten en voorzieningen**. Naast opgeleid personeel, denken we hierbij ook aan meer tastbare zaken zoals bijvoorbeeld een passende inrichting van recht- en consultatiezalen (geen open rechtbank) en passende kledij van magistraten. Belangrijk in het verwezenlijken van kindvriendelijke procedures en diensten, is dat kinderen en jongeren zelf ook betrokken worden in de totstandkoming ervan.²⁹ De Raden sluiten zich aan bij het advies van het Kinderrechtencommissariaat omtrent de oprichting van een denktank die de verdere uitwerking rond het Klachtenprotocol begeleidt en invult.

²⁷ Y. LEE, "Communications procedure under the Convention on the Rights of the Child: 3rd Optional Protocol", *International Journal of Children's Rights*, 18, 2010, pp. 567-583.

²⁸ COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, 51ste zitting, *Algemeen Commentaar Nr. 12, Het recht van het kind om gehoord te worden*, CRC/C/GC/12, 2009.

²⁹ COUNCIL OF EUROPE, *Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2012-2015), Strategy for 2012-2015*.

6. CONCLUSIE

De Raden gaan akkoord met het voorontwerp van instemmingsdecreet en erkennen het sterk engagement dat de Vlaamse overheid inneemt omtrent het in werking treden van een mededelingsprocedure inzake het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Ze hopen dat het Protocol zal bijdragen tot een versterking van de status van kinderrechten. De Raden sporen de Vlaamse Regering aan om bij te dragen tot een snelle afronding van de Belgische ratificatie en zo ernaar te streven om bij de eerste 10 partijen te zijn die hun bekrachtigingsakte hebben neergelegd. Zij suggereren de Vlaamse Regering om dit dossier op de agenda van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid te plaatsen met het verzoek aan de andere Belgische entiteiten om snel over te gaan tot een goedkeuring van het Protocol. Een snelle goedkeuring door Vlaanderen draagt bij tot de internationale pioniersrol van België met betrekking tot mensenrechten. Tevens kan een snelle Belgische ratificatie andere landen inspireren om over te gaan tot de ratificering van het Protocol. De Raden zien het als een versterking van de status van het Kinderrechtenverdrag indien het Protocol in het kader van de viering van de 20ste verjaardag van het Kinderrechtenverdrag door België geratificeerd zou worden.

De Raden merken ten slotte op dat het succes van het Protocol naast het aantal ratificaties, zal afhangen van enkele procedurele factoren en van de tenuitvoerlegging door de partijen. Ze sporen de Vlaamse overheid aan om werk te maken van een breed en geïntegreerd informatiebeleid en acties te ondernemen in functie van het bevorderen van de toegankelijkheid en kindvriendelijkheid van procedures met betrekking tot de mededelingsprocedure. Dit in samenwerking met kinderen en jongeren en gebruikmakende van de bestaande beleidsinstrumenten die Vlaanderen voorziet voor kinderrechten (zie 4.1.). Hierbij vragen de Raden ook specifieke aandacht voor kinderen, jongeren en ouders in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Hoogachtend,

Namens de Vlaamse Jeugdraad,

(getekend)

Lander Piccart
Voorzitter Vlaamse Jeugdraad

(getekend)

Barbara Poppe
Coördinator Vlaamse Jeugdraad

Namens de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,

(getekend)

Luc Verschueren
Voorzitter SARC

(getekend)

Iris Van Riet
Secretaris SARC

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter SARiV

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris SARiV